

Çocukların Spora Katılımını Etkileyen Faktörler: Sistematiik Alan Taraması

Fatih Aktaş^{1*} Harun Topalođlu² Selma Çavdar³

Yazar Bilgileri

Kurum Bilgileri:

^{1*}Yüksek Lisans Öğrencisi,
Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü
Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi
ve Spor Öğretmenliği Anabilim
Dalı, Trabzon, Türkiye

ORCID:

0009-0008-1818-8247

Email:

fatih_akt@hotmail.com

Yayın Bilgileri

Gönderi Tarihi: 22.10.2024

Kabul Tarihi: 20.02.2025

Yayın Tarihi: 28.03.2025

Anahtar Kelimeler:

Çocuk,
spora katılım,
güdülenme,
dışsal faktörler,
sistematiik alan taraması

Özet

Spor gerek ekonomisi gerek temsil gücü gerekse de insan sağlığı üzerindeki koruyucu ve iyileştirici etkisiyle çok boyutlu, önemli bir olgudur. Sporun çok boyutlu kazanımlarından faydalanabilmek için çocukları spora buluşturmak onlara spor kültürü aşlamak toplumumuzun ortak hedeflerimizden biri olmalıdır. Çocukların spora katılımını sağlamak için öncelikle bu süreçleri etkileyen etmenlerin ortaya çıkarılması gerekmektedir. Bu çalışmada çocukların spora katılımını etkileyen faktörleri araştıran çalışmaların sistematiik olarak gözden geçirilmesi amaçlanmaktadır. Bu hedef doğrultusunda TR Dizin, Yök Tez ve Google Akademik veri tabanlarında "spora katılım", "spora katılım güdüleri", "spora katılım motivasyonları", "sporu bırakma", "spora başlama" sözcük öbekleri ve filtreler kullanılarak tarama yapılmış olup 44 çalışmaya ulaşılmıştır. Bu 44 çalışmadan dahil etme ve dışlama kriterleri ile seçilen 22'si çalışmaya dahil edilmiştir. 19 çalışmanın nicel araştırma, 3 çalışmanın ise nitel araştırma yöntemleriyle yapıldığı görülmüştür. Yapılan inceleme sonucunda spora katılımı etkileyen faktörlerin her bir çalışmada farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte spora katılmayı etkileyen içsel faktörlerden "beceri gelişimi", "başarı/statü" ve "fiziksel uygunluk/beden sağlığı" dışsal faktörlerden ise "aile" ve "sosyal/fiziki çevre" öne çıkmaktadır.

Factors Affecting Children's Participation in Sports: A Systematic Literature Review

Author Informations

Affiliation:

^{1*}Master's Student, Trabzon
University, Graduate School of
Education, Department of
Physical Education and Sports
Teaching, Trabzon, Türkiye

ORCID:

0009-0008-1818-8247

Email:

fatih_akt@hotmail.com

Publication Informations

Received: October 22, 2024

Accepted: February 20, 2025

Published: March 28, 2025

Keywords:

Children,
sport participation,
motivation,
extrinsic factors,
systematic literature review

Abstract

Sport is a multidimensional and important phenomenon with its economy, representation power and its protective and healing effect on human health. In order to benefit from the multidimensional gains of sports, bringing children together with sports and instilling a sports culture in them should be one of the common goals of our society. In order to ensure children's participation in sports, it is necessary to reveal the factors affecting these processes. This study aims to systematically review the studies investigating the factors affecting children's participation in sports. In line with this goal, TR Index, Yök Thesis and Google Scholar databases were searched using the phrases "participation in sports", "motives for participation in sports", "motivations for participation in sports", "quitting sports", "starting sports" and filters and 44 studies were reached. Of these 44 studies, 22 were included in the study, which were selected with inclusion and exclusion criteria. It was seen that 19 studies were conducted with quantitative research and 3 studies were conducted with qualitative research methods. As a result of the examination, it was determined that the factors affecting sports participation differed in each study. However, "skill development", "achievement/status" and "physical fitness/bodily health" among the intrinsic factors affecting participation in sports, and "family" and "social/physical environment" among the extrinsic factors stand out.

1. GİRİŞ

Spor, insanlık tarihinde, avlanma, korunma ve güvenlik arayışıyla birlikte ortaya çıkmıştır. Düşmanlarla mücadele etmek, av yakalamak veya av olmamak için yapılan koşma, atlama, tırmanma, boğuşma ve güreşme gibi aktiviteler sportif etkinliklerin ilk formlarını oluşturmuştur (Çınar & Kazak, 2020). Eski Mısır, Antik Yunan ve Roma gibi medeniyetlerde çeşitli spor müsabakaları düzenlenmiştir. 19. yüzyılın sonlarında ise toplum düzeyinde sporun örgütlenmeye başladığı gözlemlenir (Güven, 1999'dan aktaran Görgüt, 2012, S. 12).

Günümüzde spor, bir endüstri olarak giderek büyüyen ve daha fazla insana iş imkânı sunan dev bir ekonomi haline gelmiştir. Sports Global Market Report (2024)'e göre 2023 yılında 480,12 milyar dolar olan küresel spor pazarının hacmi 2028 yılında 629,81 milyar dolara ulaşacak. Ekonomik önemi yanında ülkeleri, halkları, çeşitli toplulukları temsil etmesi bakımından son derece önemli bir mecra olduğu da su götürmez bir gerçektir. Bunun en somut örneği tüm dünyada sporun zirvesi (Abrahams, & Young, 2024) olarak kabul edilen olimpiyat oyunlarıdır. Tüm dünyadan birçok spor branşından binlerce sporcu, milyarlarca insanın takip ettiği bu dev organizasyonda ülkelerini en iyi şekilde temsil etmek, ülkelerinin bayrağını en yukarıya çekebilmek ve tarihe geçebilmek adına kıyasıya mücadele etmektedir.

Ekonomik boyutuna ek olarak sporun toplumdaki rolü, sadece bireyler için değil aynı zamanda kamu sağlığı için de yıllar içinde giderek daha önemli hale gelmiştir (Malm ve ark., 2019). Spor, sağlıklı bir yaşam tarzını destekleyerek her yaşta insana faydalar sağlamakla kalmaz, aynı zamanda koruyucu tıbbı da destek veren dinamik bir ortam oluşturur (Aydoğan ve ark., 2015). Spor yoluyla elde edilen fiziksel aktivitenin sağlığa faydaları, sosyal ilişkileri geliştirerek duygusal sağlığı iyileştirmekten, dayanıklılığı ve öz saygıyı teşvik etmeye, akademik performansı olumlu yönde etkilemeye ve fiziksel hastalık ve sakatlık risklerini azaltmaya kadar uzanmaktadır (Hopkins ve ark., 2022). Bireysel sporlar ve takım sporları, becerileri keskinleştirdiği gibi yardımlaşmayı, birlik ve beraberliği de gerektirdiğinden dolayı önemli bir sosyalleşme aracıdır (Kılıç & Arslan, 2018). Sosyal bir fenomen olan spor bireylerin kendisini keşfetmesi, kendisini gerçekleştirme ve sağlıklı kalmasında önemli bir etkidir. Sosyalleşme süreçlerindeki katkıları, sporu, kişilerin, kitlelerin ve halkların dostluğunu pekiştiren önemli bir araç konumuna ulaştırmaktadır (Özdiñç, 2005). Spor, farklı kültürlerden, inançlardan, ideolojilerden gelen farklı dilleri konuşan insanların bir aradığını sağlayarak barışa ve huzura katkıda bulunur (Filiz, 2010).

Spor yapma alışkanlıklarının temeli erken çocukluk döneminde atılır ve ileriki yaşlarda devam eder (Tezel-Şahin & Yüksek-Usta, 2016). Öztürk-Kuter ve Kuter, (2012) beden eğitimi, bireyin beden ve zihin sağlığının artırılması adına yapılan etkinliklerin toplamı olarak tanımlarken, sporu ise, yukarıdaki kazanımlara ilaveten, belirli kuralları olan içerisinde rekabet ve kazanma arzusunun da barındıran bir olgu olarak ifade etmektedir. Beden eğitimi ve spor ile, çocukların kas kuvveti, kas dayanıklılığı, esneklik, vücut kompozisyonu ve kardiyovasküler dayanıklılığı gelişir. Yeterli fiziksel aktivite katılımı, güven ve başarıyla sonuçlanan motor becerilerin gelişimini destekler. Beden eğitimi çocuklara bağımsız, güvenli ve öz denetim sahibi bireyler olma olanağı tanır (Başkan & Başkan 2022).

Bir toplumda spora karşı duyulan sevgi, spora aktif katılma biçimleri, yalnızca bireylerin ilgi, yetenek ve isteklerine bağlı olarak açıklanamaz. Aile, öğretmen ve akran ilişkileri ile spora karşı ilgi gelişebilmektedir (Tezel-Şahin & Yüksek-Usta, 2016). Motivasyonun kaynağının bilinip bilinmemesi çocukların spora başlama, devam etme ve bırakma süreçleri üzerinde etkili olabilir (Kaman ve ark., 2017). Çocukların spora yönelmelerini, devam etmelerini ve sporu bırakmalarını etki eden içsel ve dışsal faktörleri tespit edebilmek, çocukların eğitiminden ve gelişiminden sorumlu olan aile, öğretmen, okul ve spor yöneticilerine bu süreçlerle bilgi sağlaması, eğitim ve

spor üzeri yapılan çalışmaların gözden geçirilmesi ve yeniden planlanması açısından önemli görülmektedir.

Bu çalışmada, çocukların spora katılımını etkileyen faktörleri konu alan çalışmaların incelenmesi ve ulaşılan sonuçların sistematik olarak sunulması amaçlanmaktadır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Tasarımı ve Amacı

Bu araştırma, sistematik alan taraması yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Sistematik alan taramaları, belirli bir konu, olgu veya soruya yönelik yapılmış tüm çalışmaların planlı, şeffaf ve tekrarlanabilir bir biçimde taranmasını, değerlendirilmesini ve yorumlanmasını amaçlayan bilimsel bir yöntemdir (Kitchenham, 2004). Sistematik inceleme, belirlenen bir konu ve tasarı ile ilgili olabilecek tüm çalışmaları bir araya getirir, gözden geçirir ve analizini yapar (Aker, 2022). Bu çalışmada, sistematik alan taraması yaklaşımı kapsamında PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses) ilkeleri dikkate alınarak sürece yön verilmiştir. Araştırmanın temel amacı, "çocukların spora katılımını etkileyen faktörlere ilişkin yapılmış çalışmalar nelerdir?" sorusuna yanıt aramak; bu kapsamda kullanılan araştırma yöntemleri, çalışma grupları, veri toplama araçları ve elde edilen bulguları sistematik bir şekilde incelemektir.

2.2. Literatür Taraması ve Veri Kaynakları

Araştırmanın amacına ulaşmak için sistematik literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Tarama sürecinde TR Dizin, YÖK Tez ve Google Akademik veri tabanları kullanılmıştır. Literatür taraması, 1 Eylül 2024 – 10 Ekim 2024 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Taramada kullanılan anahtar kelimeler şunlardır:

- "Spora katılım"
- "Spora katılım güdüleri"
- "Spora katılım motivasyonları"
- "Sporu bırakma"
- "Spora başlama"

Tarama yalnızca Türkçe yayımlanmış ve erişilebilir tam metin kaynaklarla sınırlandırılmıştır. Bu durumun nedeni, çalışmanın Türkiye bağlamında yapılmış literatürü kapsamayı hedeflemesidir.

2.3. Örneklem Seçimi

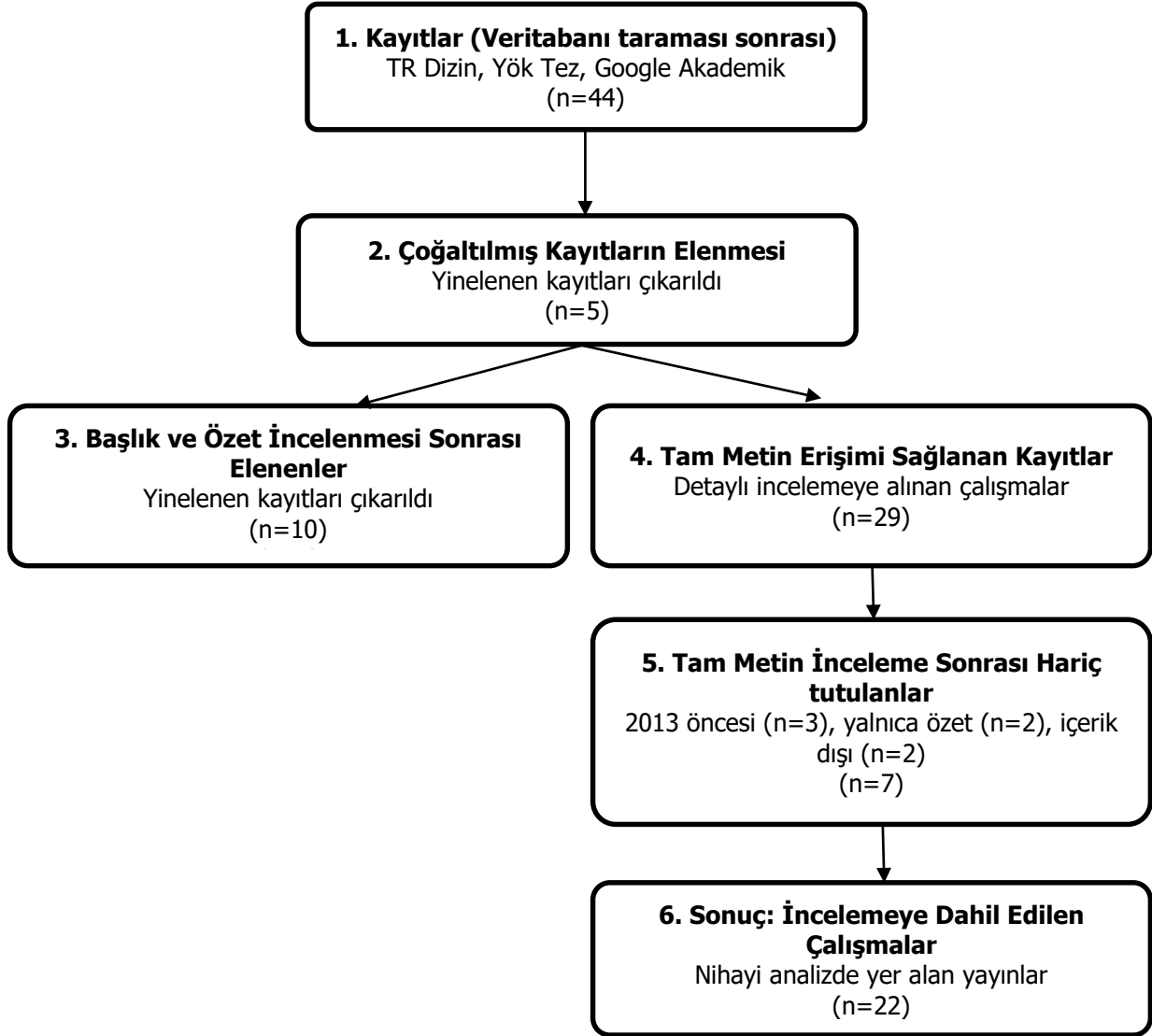
2.3.1. Dahil Edilme

- Çocukların spora katılımını konu alan araştırmalar
- 2013 yılı ve sonrasında yayımlanmış çalışmalar
- Makale ve lisansüstü tez türündeki akademik yayınlar
- Tam metnine erişilebilen çalışmalar

2.3.2. Hariç Tutulma

- Çocukların spora katılımını konu alan araştırmalar
- 2013 yılı ve sonrasında yayımlanmış çalışmalar
- Makale ve lisansüstü tez türündeki akademik yayınlar
- Tam metnine erişilebilen çalışmalar

Bu kriterlere göre 44 çalışma belirlenmiş, bu çalışmalardan 22'si dahil edilme kriterlerini karşıladığı için incelemeye alınmıştır. Çalışmaların seçilme süreci PRISMA akış şeması ile raporlanmıştır (Şekil 1).

Şekil 1. PRISMA Akış Şeması

2.5. Veri Toplama Süreci

Veri toplama süreci, her bir çalışmanın başlığı, yazar(lar), yayın yeri ve tarihinin kaydedilmesini içermiştir. Bu bilgiler, analiz aşaması için kullanılmıştır.

2.6. İçerik Analizi

Araştırmamızın hedefleri doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır

1. Araştırmamıza konu olan çalışmaların araştırma yöntemleri,
2. Araştırmamıza konu olan çalışmaların araştırma desenleri,

3. Araştırmamıza konu olan çalışmaların çalışma grupları,
4. Araştırmamıza konu olan çalışmaların veri toplama araçları,
5. Araştırmamıza konu olan çalışmaların sonuçları,
nelerdir?

2.7. Etik İlkeler

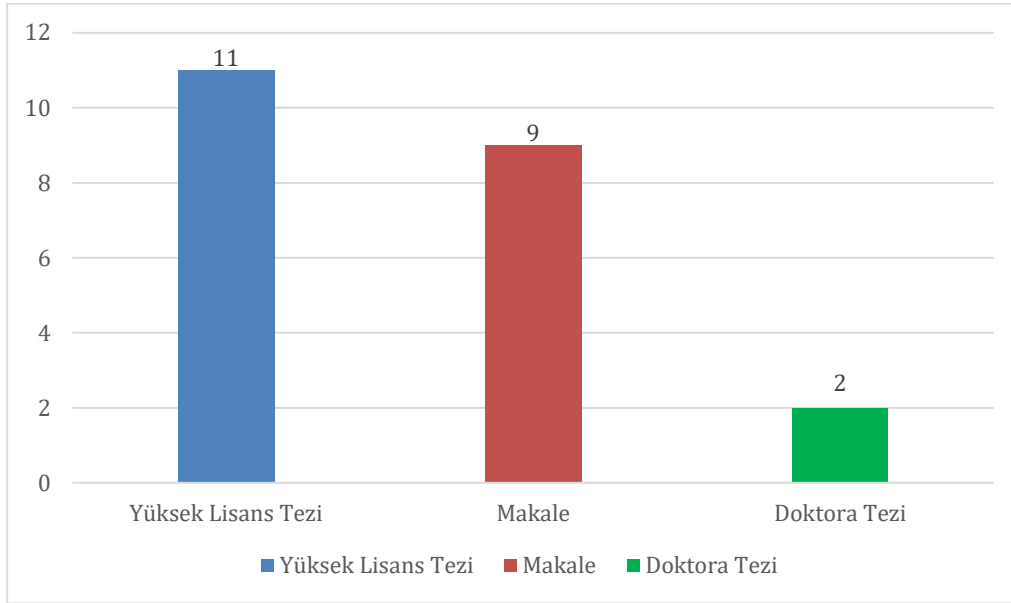
Bu sistematik analiz çalışması, etik kurallara tam uyum sağlayarak yürütülmüştür.

3. BULGULAR

Çocukların spora katılımını etkileyen faktörlerle ilgili olarak yapılan sistematik alan tarama çalışması kapsamında 22 çalışmanın analizi gerçekleştirilmiş ve aşağıdaki özelliklere ulaşılmıştır:

3.1. Çalışmaların Türleri

Yapılan çalışmaların türleri incelendiğinde yüksek lisans tezi (n=11) ve makale (n=9) türlerinin ağırlıklı olduğu görülmektedir. Çalışma türleri ve dağılımları Şekil 1’de yer almaktadır.

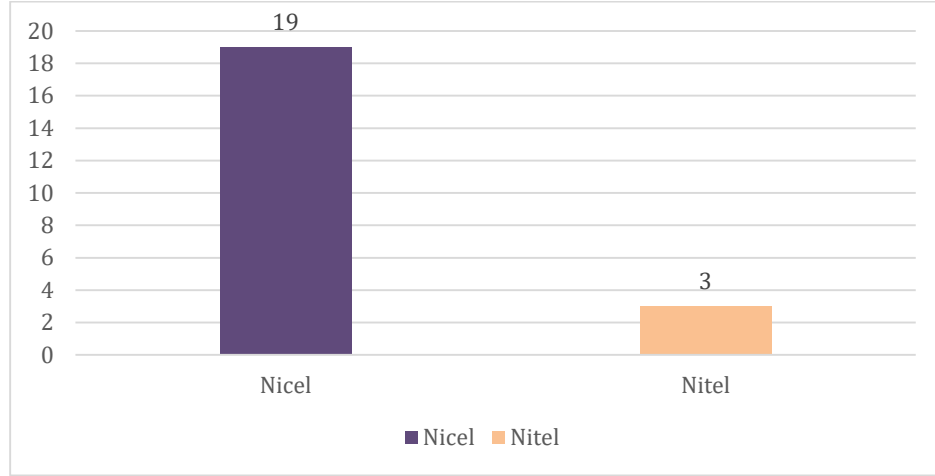

Şekil 2. Çalışma türleri

Çalışmalar, 2 doktora tezi (Karaç, 2017; Tüfekçi, 2020), 11 yüksek lisans tezi (Ünlü, 2013; Öz, 2014; Bozkurt, 2014; Tan, 2016; Şen, 2018; Emniyet, 2018; Akgül, 2019; Toprak, 2020; Can, 2022; Akdağ, 2022; Üren, 2023) ve 9 makale (İlhan & Gencer, 2013; Pehlivan, 2013; Yücel ve ark., 2015; Aycan & Yıldız 2016; Öztürk & Koca 2017; Kaman ve ark., 2017; Ergin ve ark., 2019; Başkan & Başkan 2022; Erim & Küçük, 2023) olarak dağılım göstermektedir.

3.2. Araştırma Yöntemleri

Çalışmaların ağırlıklı olarak nicel araştırma yöntemlerini (n=19) tercih ettikleri görülmektedir. Araştırma yöntemleri ve dağılımları Şekil 2'de yer almaktadır.

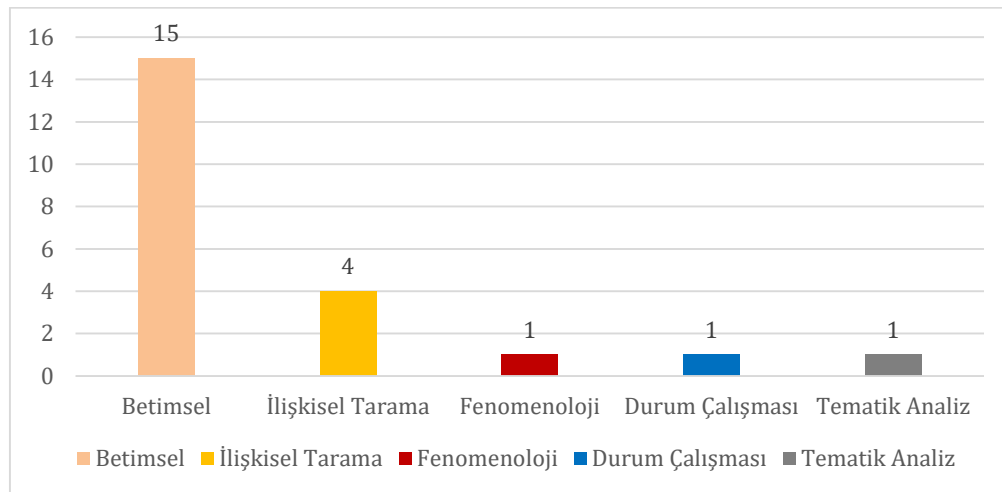

Şekil 3. Araştırma Yöntemleri

Yapılan çalışmalara ilişkin araştırma yöntemleri incelendiğinde 19 çalışmanın nicel yöntem ile (İlhan & Gencer, 2013; Pehlivan, 2013; Ünlü, 2013; Öz, 2014; Aycan & Yıldız, 2016; Tan, 2016; Kaman ve ark., 2017; Şen, 2018; Emniyet, 2018; Ergin ve ark., 2019; Akgül, 2019; Toprak, 2020; Akdağ, 2022; Erim & Küçük, 2023; Üren, 2023; 2014; Yücel ve ark., 2015; Karaç, 2017; Can, 2022), 3 çalışmanın ise nitel yöntem ile (Başkan & Başkan, 2022; Öztürk & Koca, 2017; Tüfekçi, 2020) gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

3.3. Araştırma Desenleri

Yapılan çalışmalarda ağırlıklı olarak betimsel araştırma desenine (n=15) başvurulduğu görülmüştür. Araştırma desenleri ve dağılımları Şekil 3'te yer almaktadır.

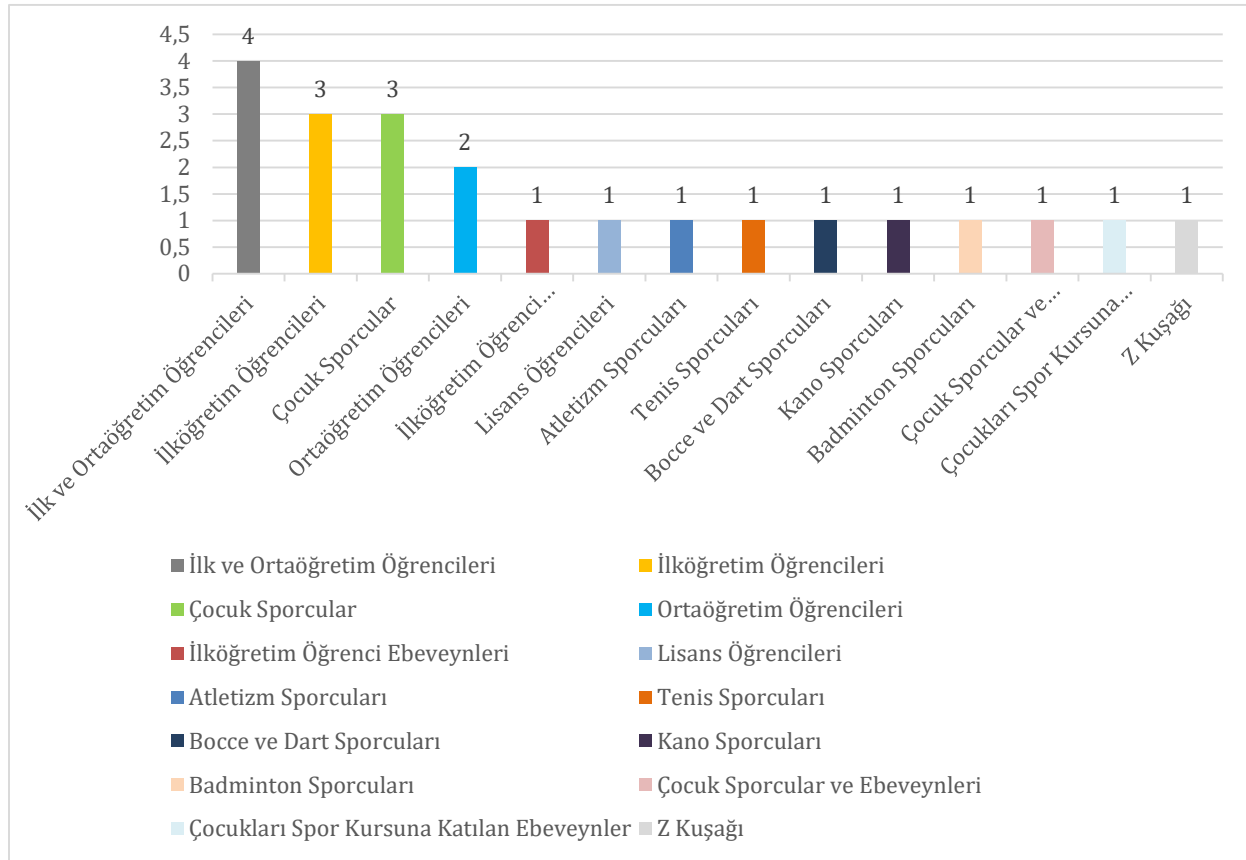

Şekil 4. Araştırma desenleri

Yapılan çalışmalara ilişkin araştırma desenleri incelendiğinde 15 çalışmanın betimsel desen (İlhan & Gencer, 2013; Pehlivan, 2013; Ünlü, 2013; Öz, 2014; Aycan & Yıldız, 2016; Tan, 2016; Kaman ve ark., 2017; Şen, 2018; Emniyet, 2018; Ergin ve ark., 2019; Akgül, 2019; Toprak, 2020; Akdağ, 2022; Erim & Küçük, 2023; Üren, 2023), 4 çalışmanın ilişkisel yöntem (Bozkurt, 2014; Yücel ve ark., 2015; Karaç, 2017; Can, 2022), 1 çalışmanın durum çalışması deseni (Başkan & Başkan, 2022), 1 çalışmanın tematik analiz (Tüfekçi, 2020) ve 1 çalışmanın da fenomenoloji (Öztürk & Koca, 2017) deseniyle gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

3.4. Çalışma Grupları

Araştırmalarda yer alan çalışma gruplarında ise ilk ve orta öğretim öğrencileri (n=4), ilköğretim öğrencileri (n=3) ve çocuk sporcuların (n=3) başı çektiği görülmüştür. Çalışma türleri ve dağılımları Şekil 4'te yer almaktadır.

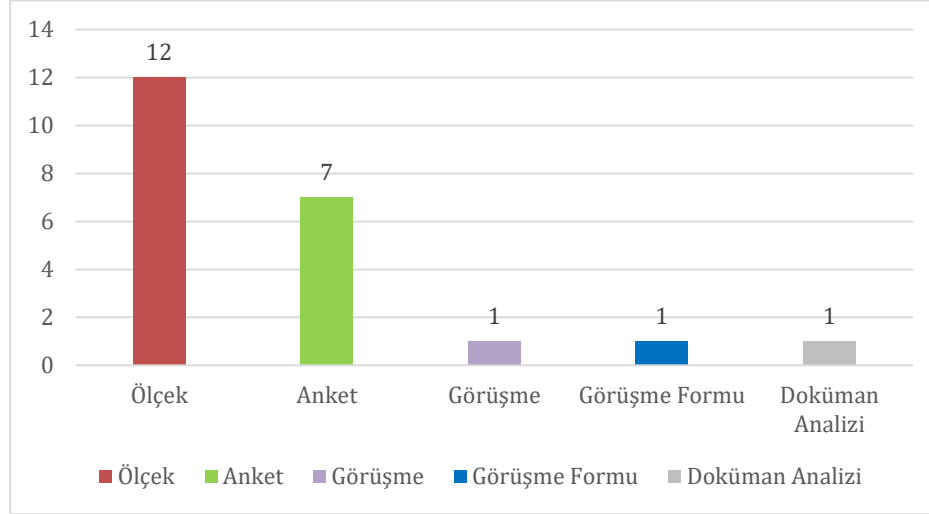
Şekil 5. Çalışma grupları

Yapılan araştırmalardaki çalışma grupları incelendiğinde, ilk ve orta öğretim öğrencileriyle 4 (Bozkurt, 2014; Şen, 2018; Tüfekçi, 2020; Toprak, 2020), ilköğretim öğrencileriyle 3 (Öz, 2014; Aycan & Yıldız, 2016; Akgül, 2019), çocuk sporcularla 3 (Yücel ve ark., 2015; Öztürk & Koca, 2017; Erim & Küçük, 2023), ortaöğretim öğrencileriyle 2 (İlhan & Gencer, 2013; Üren, 2023), lisans öğrencileri (Pehlivan, 2013;), ilk öğretim öğrenci ebeveynleri (Ünlü, 2013), çocukları sporcular kursuna giden ebeveynleri (Tan, 2016), atletizm sporcuları (Karaç, 2017), tenis sporcuları (Kaman ve ark., 2017), badminton sporcuları (Ergin ve ark., 2019), çocuk sporcular ve

ebeveynleri (Can, 2022) bocce ve dart sporcuları (Akdağ, 2022), kano federasyonu ümitler sporcuları (Emniyet, 2018) ve z kuşağı (Başkan & Başkan, 2022) ile 1'er çalışma gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

3.5. Veri Toplama Araçları

İncelenen çalışmalarda veri toplama araçları olarak ölçek (n=12) ve anket (n=7) öne çıkmaktadır. Veri toplama araçları ve dağılımları Şekil 5'te yer almaktadır.

Şekil 6. Veri Toplama Araçları

Araştırmalarda kullanılan veri toplama araçları incelendiğinde; 12 çalışmada ölçek (İlhan & Gencer, 2013; Pehlivan, 2013; Bozkurt, 2014; Yücel ve ark., 2015; Aycan & Yıldız, 2016; Karaç, 2017; Kaman ve ark., 2017; Şen, 2018; Toprak, 2020; Can, 2022; Akdağ, 2022; Erim & Küçük, 2023; Üren, 2023), 7 çalışmada anket (Pehlivan, 2013; Ünlü, 2013; Öz, 2014; Tan, 2016; Emniyet, 2018; Ergin ve ark., 2019; Akgül, 2019), 1 çalışmada görüşme (Öztürk & Koca, 2017), 1 çalışmada görüşme formu (Tüfekçi, 2020), ve 1 çalışmada da doküman analizi (Başkan & Başkan, 2022), kullanılarak verilerinin toplandığı görülmüştür.

Sistemik alan taramasına kabul edilen çalışmaların birtakım özellikleri Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırmaya Kabul Edilen Çalışmaların Birtakım Özellikleri

Yazar/ Yazarlar	Çalışma Başlığı	Çalışmanın Amacı	Çalışma Grubu	Yöntem - Desen	Veri Toplama Aracı/ Araçları	Sonuçlar
İlhan & Gencer, (2013)	"Liselerarası Badminton Müsabakalarına Katılan Sporcu- Öğrencilerin Spora Katılım Motivasyonlarının Belirlenmesi"	Spor yapan öğrencileri motive eden faktörlerin tespit edilmesi.	Ortaöğretim Öğrencileri	Nicel - Betimsel	Spora Katılım Güdüsü Ölçeği	Sporcu öğrencilerin katılım motivasyonlarına ilişkin faktörler, sırasıyla takım üyeliği-ruhu, hareket-aktif olma, beceri gelişimi, yarışma, fiziksel uygunluk-enerji harcama, arkadaşlık, eğlence, başarı-statü olarak belirlenmiştir.

Pehlivan, (2013)	"Okullararası Spor Yarışmalarına Katılanların Sporu Bırakma ve Devam Etme Nedenleri"	Spora devam etme ve etmeme üzerinde etkili olan faktörleri belirleme.	Lisans Öğrencileri	Nicel - Betimsel	Anket	Araştırmaya katılanların spora sırasıyla, kendi, öğretmen, arkadaş, aile, medya ve diğer etkililerle başladığı görülmüş. Spora devam etmeyi etkileyen boyutlar, sağlığı koruma-güçlendirme, yüksek yetenek algısı, yarışma, prestij-tanınma, kendini gerçekleştirme, çevrenin desteklemesi ve ilgisi, ekonomik getiri, sosyal-fiziki çevre ve diğer etkenler olarak sıralanırken, sporu bırakma nedenleri olarak sırasıyla muhalif olaylar, antrenman ve yarışma ortamı, motivasyon kaybı, ekonomi, kişilerin etkisi, başarısızlık ve diğer boyutlar dikkat çekmektedir.
Ünlü, (2013)	"İlköğretim Okullarında Spor Yapan Öğrencilere Yönelik Ailelerin Beklentileri Çocuklarda Gözlenen Davranış Değişimleri ve Spora Katılımın Önündeki Engellerin Araştırılması"	Spora katılım engel olan nedenlerin ortaya konması.	İlköğretim Öğrenci Ebeveynleri	Nicel - Betimsel	Anket	Çocuklar spora sırasıyla eğlence, başarı-statü, takım ortamı, fiziksel uygunluk, enerji boşalımı, beceri gelişimi ve arkadaşlık motivasyonu ile katılırken, ailelerin beklentileri içerisinde; sağlık korunumu ve iyileşmesi, düzenli spor yapma alışkanlığı edinilmesi ve başarı-statü kazanımı öne çıkmaktadır. Öğrencilerin yaklaşık yarısı, ailelerinin beklentisiyle kendi beklentileri arasında farklılıklar olduğundan ailelerinden yeterli destek görmemektedir.
Öz, (2014)	"Kahramanmaraş'ta Spora Katılımı Etkileyen Faktörlerin İlköğretim İkinci Kademe (Ortaokul) Öğrencileri Boyutunda İncelenmesi"	Spora katılım üzerinde etkili olan faktörlerin ortaokul öğrencileri özelinde incelenmesi ile spora katılımın artırılmasında karşılaşılan sorunları tespit ederek spor kültürünün olgunlaştırılması ve katılıma katkı sağlamak amaçlanmıştır	Ortaokul Öğrencileri	Nicel - Betimsel	Anket	Başta çocukların hangi spor dalıyla ilgileyecekleri konusu olmak üzere çocukların sportif etkinliklere katılımı üzerinde ailelerin sosyo-ekonomik durumunun oldukça önemli bir etkisi vardır. Spor yapmaya engel teşkil eden nedenler; hiçbir neden yok, ailevi sebeplerden dolayı, okul beden eğitimi ve spor çalışmalarının yetersizliği, sosyokültürel çevrenin olumsuzlaması ve dini-manevi inançlardan dolayı olarak sıralanmıştır.
Bozkurt, (2014)	"Okul Sporlarına Katılan Öğrencilerin Katılım Motivasyonu, Başarı Algısı ve Öz Yeterliklerinin İncelenmesi"	Okul sporlarına katılan öğrencilerin katılım güdülerini belirlemek ve çeşitli değişkenler ile karşılaştırmak.	İlk ve Orta Öğretim Öğrencileri	Nicel - İlişkisel Tarana	Kişisel Bilgi ve Sosyoekonomik Düzey, Spora Katılım Güdüsü, Başarı Algısı Envanteri, Genel Öz Yeterlik Ölçekleri	Spora katılımı artırmanın yolu ebeveyn, beden eğitimi öğretmeni ve antrenörlerin çocukları cesaretlendirmeleri, eğlence ve oyuna önem vermektir.
Yücel, Kılıç, Korkmaz & Görül, (2015)	"Spor Yapan Çocukların Spor Tercihleri ve Bunu Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi"	Spor yapan öğrencilerin tercihlerini ve bunu etkileyen faktörleri belirleme.	Çocuk Sporcular	Nicel - İlişkisel Tarana	Psikolojik Etkenler, Müsabakalara Yönelik Duyulan Kaygı, Beslenme	Araştırma, ebeveynlerin eğitimi, gelir durumu ve sporun yapıldığı ortamın spor tercihinin etkisinin olduğunu göstermektedir.

	Etkileyen Bazı Faktörlerin İncelenmesi"	faktörleri incelemektir.			Alışkanlığı ve Ortopedik Sorunlar Ölçeği	
Aycan & Yıldız, (2016)	"11-14 Yaş Grubu Öğrencilerin Spora Katılım Motivasyonlarının Cinsiyetleri Açısından İncelenmesi"	Spora katılım güdüsünün cinsiyet özelinde incelenmesi.	Ortaokul Öğrencileri	Nicel - Betimsel	Spora Katılım Güdüsü Ölçeği	Kadınlar ve erkekler arasında, spora katılmalarını etkileyen faktörlerde önemli benzerlikler görülmektedir. Ancak, erkeklerin spora katılımda sporun yarışmacılığı ön plana çıkardığı ve başarı-statü kazanma arzusuyla sportif faaliyetlere katılım gösterdikleri ifade edilebilir.
Tan, (2016)	"Çocukların Bir Spor Branşına Yönelmesinde Fiziksel Psikolojik ve Ekonomik Faktörlerin Etkilerinin Belirlenmesi"	Spor dallarına yönelim süreçlerinde psikolojik, fiziksel ve ekonomik unsurların etkilerini incelemek.	Çocukları Spor Kurslarına Katılan Ebeveynler	Nicel - Betimsel	Anket	Fiziksel, psikolojik ve ekonomik faktörlerin ailelerin çocuklarını spora yönlendirmesinde önemli yer tuttuğu ve bu etmenlerin gelir düzeyine, çocuk sayısına ve eğitim seviyesine bağlı olarak farklılık gösterdiği anlaşılmıştır.
Karaç, (2017)	"Sporcu Eğitim Merkezlerindeki Atletizm Branşı Öğrenci-Sporcuların Başarı Algıları ile Spora Katılım Güdülerinin İncelenmesi"	Sporcu öğrencilerin spora katılım güdülerini ve başarı algılarının tespit edilmesi ve aralarındaki ilişkinin incelenmesi.	Atletizm Sporcuları	Nicel - İlişkisel Tarana	Spora Katılım Güdüsü Ölçeği, Başarı Algısı Envanteri, Kişisel Bilgi Formu	Kadın öğrenci-sporcuların sosyal bağlantılarını artırmak amacıyla daha fazla spora katıldığı, erkek öğrenci-sporcuların ise daha çok eğlence amaçlı spora ilgi gösterdiği gözlemlenmiştir.
Öztürk & Koca, (2017)	"Sporcu Ergen Kızların Spora Katılımının Sosyo-Ekolojik Model ve Toplumsal Cinsiyet Yaklaşımı Bağlamında Analizi"	Ergenlik dönemindeki sporcu kadınların spor deneyimlerinin toplumsal cinsiyet yaklaşımıyla incelenmesi.	Ergen Sporcular	Nitel - Fenomenoloji	Görüşme	Spora katılım ve devam etme süreçleri üzerinde etkili olan faktörleri: Bireysel; motivasyon, eğlence ve özgüven, Sosyal; aile içerisinde spora katılım ve kızlara destek, antrenör ve takım arkadaşı etkileşimi, Fiziksel; okulun fiziki imkanlar olarak sıralayabiliriz. Kızların öğrenci ve spor kimlikleri bağlamında gerilim yaşadığı gözlemlenmektedir.
Kaman, Gündüz & Cevat, (2017)	"Tenis Sporcularının Spora Katılım Motivasyonlarının İncelenmesi"	Tenis sporcularının motivasyonlarını tespit etmek, yaş ve cinsiyet değişkenleriyle ilişkisini incelemek.	Tenis Sporcuları	Nicel - Betimsel	Spora Katılım Motivasyonu Ölçeği, Katılım Motivasyonu Envanteri	Araştırma sonuçlarına göre, kadın ve erkeklerin spora katılım motivasyonuna en çok tesir eden faktörün "beceri gelişimi" olduğu görülmektedir. Yaşa göre sporcuların spora katılım motivasyonlarının karşılaştırılması sonucunda, "başarı-statü" ve "yarışma" alt boyutlarında istatistiki olarak anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir.
Şen, (2018)	"Ortaokul ve Lise Öğrencilerinin Spora Katılım Motivasyonunun İncelenmesi"	Spora katılım motivasyonlarının incelenmesi suretiyle gelecekte yapılacak olan çalışmalara katkı sunmak.	İlk ve Orta Öğretim Öğrencileri	Nicel - Betimsel	Spora Katılım Güdüsü Ölçeği, Kişisel Bilgi Formu	Araştırma, okul seviyesi yaş, cinsiyet, spor branşı, akademik başarıya etki ve okul takımı değişkenleri, spora katılım motivasyonu alt boyutları arasında istatistiki anlamlı farklılıklar olduğunu göstermektedir.
Emniyet, (2018)	"Türkiye'deki Rafting ve Akarsu Kano Slalom Sporcularının Spora Başlama	Spora başlama sürecini beklentiler ve nedenler	Türkiye Kano Federasyonu	Nicel - Betimsel	Anket	Araştırmaya göre, rafting ve kano sporuyla ilgilenen bireylerin spora başlamalarında ve devam etmelerinde ailesinin ve yakın çevrenin teşvik edici ve destekleyici rolü önemli bir

	Nedenleri ve Beklentilerinin Belirlenmesi"	boyutunda incelemek.	a yer alan Ümitler kategorisi sporcuları			faktördür. Ayrıca, bu sporları sevmek, milli sporcu olmak, fiziksel uygunluğa sahip olmak ve tanınmış bir sporcu olmak isteği de spora başlama kararında etkili olan diğer önemli etkenlerdir.
Ergin, Ermiş, Erilli & Ağaoğlu, (2019)	"12-14 Yaş Badminton Sporcularının Spora Katılım Motivasyonlarının İncelenmesi"	Çeşitli değişkenlere göre spora katılım güdülerini araştırmak.	Badminton Yıldızlar Ligi Sporcuları	Nicel - Betimsel	Anket	Gerek kadın gerek erkek sporcular arasında, "başarı-statü" ve "fiziksel uygunluk" alt boyutlarındaki ortalama değerlerin diğer faktörlere göre daha yukarıda olduğu gözlemlenmiştir. Cinsiyet değişkenine göre badminton sporcularının spora katılım motivasyonlarını etkileyen faktörler, başarı-statü, eğlence, arkadaşlık, fiziksel uygunluk ve beceri gelişimi alt boyutlarında istatistiki olarak anlamlı iken, yaş değişkenine göre ise tüm alt boyutlarda anlamlı bulunmamıştır.
Akgül, (2019)	"Ortaokul Öğrencilerinin Spor Yapmalarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi"	Spor yapmaya etki eden faktörlerin bazı değişkenler açısından irdelenmesi.	İlköğretim Öğrencileri	Nicel - Betimsel	Anket	Kabul görme, arkadaşlık, başarılı sporcu olma ve eğlenme alt boyutlarında erkek öğrencilerin, fiziksel uygunluk, meslek sahibi olma alt boyutlarında ise kadın öğrencilerin oranı fazladır.
Tüfekçi, (2020)	"Spora Katılım Sürecinde Okul Sporlarının Önemi Keşfetmek"	Spora katılım süreçlerini ve süreç üzerinde etkili olan değişkenleri incelemek.	İlk ve Orta Öğretim Sporcu Öğrencileri	Nitel – Tematik Analiz	Görüşme Formu	Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin okul spor faaliyetlerine katılım süreçlerindeki algıları, tutum, motivasyon ve kişilik temalarıyla ilişkilendirilebilir. Ayrıca, referans grupları, aile ve akran ilişkileri, kültürel etkileşimler gibi faktörlerin spora katılım süreçlerinde olumlu katkıları olduğu görülmüştür.
Toprak, (2020)	"Lisanslı Badminton Sporcularının Spora Başlama Nedenlerinin Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi Kars İli Örneği"	SosyodemoŞe kil değişkenler üzerinden spora katılım nedenlerini değerlendirmek.	İlk ve Orta Öğretim Sporcu Öğrencileri	Nicel - Betimsel	Spora Katılım Güdüsü Ölçeği, Kişisel Bilgi Formu	Puan ortalamalarının incelenmesi sonucunda, eğlence alt boyutunda yüksek puan ortalamaları dikkat çekmektedir. Yaş değişkeni dikkate alındığında, okul çağındaki çocukların varlığı nedeniyle oyun, eğlence gibi faktörlerin belirleyici olması beklenen bir sonuçtur.
Başkan & Başkan, (2022)	"Z Kuşağında Yer Alan Öğrencilerin Spora Yönelik Tutumları ve Buna Etki Eden Faktörler"	Spora karşı tutumlar üzerine yapılan çalışmaları incelemektir.	Spora karşı tutum çatısı altında değerlendiril ebilecek Z kuşağı özelinde yapılan çalışmalar.	Nitel - Durum Çalışması	Doküman Analizi	Cinsiyete göre, sporla ilgili tutumların farklılık gösterdiği gözlemlenmiştir. Erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre, sporla ilgili tutum ölçeğinin her üç alt boyutunda daha olumlu bir tutum sergiledikleri gözlemlenmiştir. Bu sonuç, ailelerinin sosyokültürel olarak ataerkil bir yapıya ve düşük sosyoekonomik düzeye sahip olmaları sebebiyle özellikle kadın öğrencilerin istediği sportif etkinliklere katılma imkanının sınırlı olabileceğini düşündürmektedir.
Can, (2022)	"Ebeveyn İlgisini Arttırma Eğitiminin Çocukların Spora Bağlanma Duygularına Etkisi"	Spora başlama ve devam etme süreçlerinde ebeveyn etkisini incelemek.	Yaşları 13-17 Arasında Olan Sporcular ve Aileleri	Nicel - İlişkisel Tarana	Sporda Ebeveyn Katılımı Ölçeği, Spora Bağlılık Ölçeği	Spora bağlılık konusunda, verilen eğitim neticesinde 12 alt ölçekten sadece ikisinde istatistiki anlamlı fark olduğu belirlenmiştir.

Akdağ, (2022)	"Kilis ve Gaziantep İllerinde Bocce ve Dart Sporunu ile Uğraşan Sporcuların Katılım Güdüsü ve Başarı Algılarının İncelenmesi"	Kilis ve Gaziantep illerinde yaşayan 10-15 yaş aralığındaki Bocce ve Dart sporcularının katılım güdüsü ve başarı algılarını tespit etmek için yapılmıştır.	Bocce ve Dart sporcuları	Nicel - Betimsel	Spora Katılım Güdüsü Ölçeği, Başarı Algısı Envanteri	Aktif/Hareketli olma, Enerji harcama/Fiziksel uygunluk, Takım ruhu/takım üyeliği, Statü/Başarı, puanlarının yaşa bağlı olarak anlamlı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir.
Erim & Küçük, (2023)	"Çocuklarının Spora Katılım Motivasyonlarının Cinsiyet ve Spor Branşına Göre İncelenmesi"	Spora katılım güdülerini belirlemek ve çeşitli değişkenler açısından incelemek.	8-15 Yaş Arası Sporcular	Nicel - Betimsel	Kişisel Bilgiler Formu, Spora Katılım Motivasyonu Ölçeği	Spora katılım motivasyonlarında, beceri gelişimi ile takım üyeliği alt boyutlarının en yüksek ortalamaya sahip olduğu, arkadaşlık ve yarışma alt boyutlarının ise en düşük ortalamaya sahip olduğu tespit edilmiştir. Branş türlerine göre yapılan analizde, takım sporuyla uğraşan katılımcılar arasında fiziksel uygunluk, yarışma ve takım üyeliği alt boyutları özelinde anlamlı farklılıklar tespit gözlenmiştir. Cinsiyet değişkenine göre yapılan analizde, takım üyeliği alt boyutunda erkekler, eğlence alt boyutunda ise kızlar için anlamlı bir farklılıklar gözlenmiştir.
Üren, (2023)	"Ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelmelerinde okul, aile, sosyokültürel çevrenin etkisinin incelenmesi ve akademik başarılarının değerlendirilmesi"	Ortaöğretim öğrencilerinin spor yapma etkinlikleri ile akademik öz yeterlilik ve sportif kendine güven ile aile, çevre ve okul değişkenlerini n söz konusu faktörler açısından yarattığı farklılığı tespit etmek	Orta Öğretim Öğrencileri	Nicel - Betimsel	Kişisel Bilgiler Formu, Akademik Öz-Yeterlik, Sürekli Sportif Güven Ölçeği	Aile, çevre ve sosyokültürel faktörler bireyin spor yapıp yapmamasında önemli rol oynaması olasıdır. Aynı zamanda bu faktörler, bireylerin fiziksel aktivite hakkındaki tutum ve inançlarını da etkileyebilmektedir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Yapılan sistematik alan taraması sonucunda 11 çalışmanın yüksek lisans tezi, 9 çalışmanın makale, 2 çalışmanın ise doktora tezi olduğu görülmektedir. Araştırmamıza konu ettiğimiz 22 çalışmanın 19 tanesinin nicel, sadece 3 tanesinin nitel araştırma yöntemleriyle yapılmış olması yöntem çeşitliliğinin yeterli düzeyde olmadığı göstermektedir. Benzer bir durum çalışmalara ilişkin araştırma desenleri incelendiğinde de karşımıza çıkmaktadır. Yapılan çalışmalara ilişkin araştırma desenleri incelendiğinde 15 çalışmanın betimsel desen, 4 çalışmanın ilişkisel desen, 1 çalışmanın durum çalışması deseni, 1 çalışmanın tematik analiz ve 1 çalışmanın da fenomenoloji deseniyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmalarda kullanılan yöntem ve desenlerle paralel olarak veri toplama araçlarında da çeşitliliğin fazla olmadığı gözlenmektedir. Araştırmalarda kullanılan veri toplama

araçları incelendiğinde; 12 çalışmada ölçek, 7 çalışmada, 1 çalışmada görüşme, 1 çalışmada görüşme formu ve 1 çalışmada da doküman analizi, kullanılarak veriler toplanmıştır. Araştırmalarda tercih edilen araştırma yöntemi ve araştırma deseni ve veri toplama araçlarına kıyasla çalışma grupları daha fazla çeşitlilik göstermektedir. Çalışma grupları incelendiğinde, ilk ve orta öğretim öğrencileriyle 4, ilköğretim öğrencileriyle 3, çocuk sporcularla 3, ortaöğretim öğrencileriyle 2, lisans öğrencileri, ilk öğretim öğrenci ebeveynleri, çocukları sporcular kursuna giden ebeveynleri, atletizm sporcuları, tenis sporcuları, badminton sporcuları, çocuk sporcular ve ebeveynleri, bocce ve dart sporcuları, kano federasyonu ümitler sporcuları ve z kuşağı ile 1'er çalışma gerçekleştirildiği görülmektedir.

Tüfekçi (2020), öğrencilerin okul spor faaliyetlerine katılım süreçlerinin iç faktörlerle açıklanabileceği ileri sürerken, Akgül (2019), öğrencilerin spor yapmaları ve sportif etkinliklere katılımları açıklarken içsel alt faktör boyutunda sağlıklı olma ve bedenen iyi bir görünüme sahip olmayı öne çıkarmıştır. Şen (2018) spor devamlılığında içsel faktörlerin (becerilerini geliştirmek, fiziksel uygunluğu artırmak, heyecan ve meydan okuma isteği) önemli olduğunun altını çizerken spora başlama aşamasında motivasyon üzerinde etkili olan faktörlerin ise genel olarak dışsal faktörler (sosyal konum, aile ve arkadaş desteği, antrenörün sevilmesi ve spor tesisi kullanım imkanlarına sahip olunması gibi) olduğunu belirtmektedir. Araştırmamıza konu olan çalışmalar incelendiğinde genel olarak spora katılmayı etkileyen içsel faktörlerin alt boyutlarının "beceri gelişimi", "başarı/statü" ve "fiziksel uygunluk/beden sağlığı" olduğu görülmektedir.

Tüfekçi (2020), çocukların spora katılımında içsel faktörlerin önemine vurgu yapmakla birlikte dışsal faktörlerin (aile ve akran, referans gruplar ve kültür ana temaları) öğrencilerin spora katılım süreçleri üzerinde belirgin etkileri olduğunu belirtmiştir. Gökteş (1994), öğrencilerin spora katılımında aile, çevre, spor tesisleri, kitle iletişim aygıtları gibi dışsal faktörleri özendirici unsurlar olarak tanımlamıştır. Çon (1995) ilk ve orta seviye eğitim kurumlarının spora yönelim üzerindeki etkilerini elit sporcular üzerinden araştırdığı çalışmasında öncelikle arkadaş çevresi, aile, spor kulübü, beden eğitimi öğretmeni ve okul spor faaliyetlerinin öğrencilerin spora başlamalarında etkili faktörler olduğunu belirtmiştir. Bu faktörler, bireylere sunulan fırsatları ve kaynakları olduğu kadar spor ve fiziksel aktivite hakkındaki tutum ve inançlarını da etkileyebilmektedir (Üren, 2023). Leff ve Hoyle (1995), genç sporculara karşı sergilenen davranış ve tutumlarının motivasyon üzerinde büyük bir etki yaratabileceğini düşünmektedir. Okullarda gerçekleştirilen beden eğitimi ve spor çalışmalarının çok yönlü olarak sunulması, öğrencilere kendilerini ifade etme olanağı bulacakları etkinlikleri keşfetme fırsatı verir. Bu sayede, öğrenciler fiziksel özelliklerinden bağımsız olarak spora yönelik olumlu bir tutum geliştirebilirler (Başkan & Başkan, 2022).

Sosyoekonomik koşullar spora katılımı etkileyen bir başka dış faktördür. Kişiler, doğup büyüdükleri çevredeki kültür ve ekonomik güçlerine bağlı olarak talep gören ve benimsenen spor branşlarına yönelme eğilimindedir (Öz, 2014). Örnek olarak, futbol ve atletizm gibi spor dalları ailelere ekonomik açıdan daha az yük getirirken, kayak ve tenis gibi spor branşlarında ise durum tam tersi yani aileler için daha maliyetlidir (Güven & Öncü, 2006). Gelir seviyesi düşük ebeveynlerin çocuklarını ekonomik getirisi görece daha yüksek olan basketbol, futbol, basketbol, güreş, tekvando ve halter gibi spor branşlarına yönlendirdikleri görülürken, gelir ve eğitim seviyesi yüksek ebeveynlerin jimnastik, atletizm, yüzme, masa tenisi, voleybol, tenis branşlarını tercih ettiklerini söyleyebiliriz (Yücel ve ark., 2015).

Yapılan çalışmaları incelediğimizde spor tesislerinin yeterliliği ve ulaşım imkanlarının spora katılımı etkileyen dışsal faktörlerin başlıcalarından olduğunu görmekteyiz. Spora katılımın sağlanabilmesi ve daha geniş kitlelere ulaşılabilmesi ancak ve ancak, sağlıklı ve yeterli altyapı gereksinimlerinin sağlanmasıyla mümkün olabilir (Öz, 2014). Okulun ve antrenman yapılan tesislerin olanakları spora başlama ve devam etme bağlamında sporcu kadınlar üzerinde etkin

olan fiziksel faktörlerdir (Öztürk, & Koca, 2017). Çalışmalar, oyun veya park alanlarına yakın olan yerlerde yaşayan çocukların, uzakta yaşayanlara kıyasla spor etkinliklerine daha çok katıldığını göstermektedir. (Saskatchewan Ministry of Tourism, Parks, Culture and Sport, 2008'den aktaran Yücel ve ark., 2015, S. 48). Spor tesislerine olan mesafenin artması neticesinde ulaşım zorlaşır, spora katılım azalır ve bunların sonucunda öğrencilerin spora erişimi sınırlanmış olur (Akgül, 2019). Limstrand ve Rehrer (2008) Gençlerin spor tesislerini kullanımı üzerine yaptıkları araştırmalarında tesislere olan mesafenin kullanımı etkilediği ifade ederken Hopkins ve ark. (2022) ergenlik çağındaki kız çocuklarının spora katılımıyla ilişkili faktörleri araştırdıkları sistematik incelemelerinde tesislere ve ekipmana erişim ve ikamet edilen yerin fiziksel konumun spora katılımı etkilediğini belirtmiştir. Bu veriler çalışmamızdaki sonuçlarla uyumludur.

Spora katılım konusunda ciddi bir yönelim olmakla birlikte sporun sürdürülebilmesi önünde bazı engeller bulunmaktadır. Bu engellerin ilk sıralarında muhalif olayların (sınav hazırlığı, okula devamsızlık, başarılı olamama, spor yaralanmaları ve hastalık, antrenman zorluğu ve diğer etkinlikleri yapamama) geldiği, antrenman ve yarışma ortamıyla ilişkili olan faktörlerin de spora katılımı engel oluşturduğu söylenebilir (Pehlivan, 2013). Diğer şeyleri yapmak, koçu sevmeme ve başarısızlık algısı, sporu bırakmaya neden olan sebeplerin başlıcalarıdır. (Moliner ve ark., 2006). Murphy ve ark. (2016) spora katılımı etkileyen faktörleri değerlendikleri çalışmalarında gençlerde sporu bırakmaya yol açan önemli faktörleri ilgi eksikliği, diğer taahhütler (okul/iş), spor yaralanmaları ve çok zaman alması olarak sıralamıştır. Bölgedeki spor tesisleri ve spor etkinlikleri bağlamında yaşanan tanıtım eksiklikleri öğrenciler tarafından sporun önündeki engeller arasına gösterilmektedir (Akgül, 2019).

Toplumun kültürel normları, değerleri ve inançları, sporun türüne ve düzeyine katılımını etkileyebilir (Üren, 2023). Yapılan araştırmalar toplumsal cinsiyet algısının çok sayıda toplum için bireylerin spora yönelmesinde belirleyici faktörlerden biri olduğunu ortaya koymaktadır. Ağırlıklı olarak erkeklerin hakimiyetinde olan spora, kadınların iştirakinin önündeki direnç zamanla belli oranda zayıflamış olsa da varlığını sürdürmektedir (Yüksel, 2014). Kayıkcı'ya (2006) göre ebeveynler sportif etkinlikler konusunda erkek çocuklara daha fazla destek olmaktadır. Türkiye'de sosyal statü, sosyokültürel çevre, aile ilişkileri, kadınların sporu keyif verici bir aktivite olarak algılamaması, beden imajı ve estetik algısı, örtünme, akademik başarının önemi, sporun erkeklere yönelik bir etkinlik olarak algılanması gibi faktörler kadınların spora katılımını olumsuz etkilemektedir (Fasting & Prister, 1999'dan aktaran Yüksel, 2014, S. 681). Abbasi (2014) kadınların fiziksel aktivitesi önündeki sosyokültürel engelleri zayıf aile desteği, olumsuz toplumsal algılar ve kültürel olarak uygun tesislerin eksikliği olarak sıralamıştır. Çalışmamızdaki sonuçlara paralel olarak Cooky ve ark. (2015) medyada kadın sporlarının dışlanması üzerine yaptıkları araştırmalarında muhafazakâr toplumsal cinsiyet ideolojileri, yapılandırılmış eşitsizlikler ve cinsiyet ayrımının, kız çocuklarının spordaki erkek hegemonyasına meydan okumasını sınırlamaya devam ettiğini belirtmişlerdir. Ailenin spora ilgisi ve katılımı, ebeveyn desteği, takım arkadaşlığı, beden eğitimi öğretmenlerinin ve antrenörlerin desteği kızların spor faaliyetlerine katılımını doğrudan etkileyen sosyal faktörler arasındadır (Öztürk, & Koca, 2017).

Çalışmamız sonucunda çocukların spora katılımlarını etkileyen faktörlerin iç ve dış faktörler olarak ikiye ayrıldığını görmekteyiz. Aile, çevre, sosyoekonomik durum, spor tesisleri, ulaşım, toplumsal cinsiyet algısı, öğretmen ve antrenör desteği vb. dışsal faktörler spora katılımı belirleyici bir rol oynadığı gibi içsel faktörleri de etkileyebilmektedir. Bissell ve ark. (2018) fiziksel aktiviteye katılma kararını etkileyebilecek faktörleri içsel (cinsiyet, yaş, benlik kavramı), sosyal çevre (ebeveynler, öğretmenler, arkadaşlar) ve fiziksel çevre (güvenlik, tesis ve alan erişilebilirliği) olarak ifade etmişlerdir. Bu ifadeler çalışmamızda elde ettiğimiz sonuçlarla uyumludur.

Öneriler

7-14 yaş ve sonrası dönemi kapsayan motor gelişimin sporla ilişkili hareketler dönemi (Çoknaz, 2016) ülkemizde ilköğretim çağına denk düşmektedir. Bu dönemin spora katılım, spor yapma kültürü oluşturma (Demirezen ve ark., 2007) ve lokopsiko-motor gelişim (MEB, 2013) üzerindeki etkisi düşünüldüğünde çocuklara en kolay ve dolaysız ulaşım imkânımız olan okulların öneminin bir kez daha farkına varıyoruz.

Okullarda fiziki imkanlar yaratmak, var olan fiziki imkanları iyileştirmek, çocuklara ve ebeveynlere gerekli eğitim ve desteği sunmak, okul sporları ve eğitimin birlikte yürütülmesi adına düzenlemeler yapmak çocukların spora katılımını etkileyen iç ve dış faktörleri olumlu anlamda harekete geçirmek için fayda sağlayabilir. Dışsal faktörleri kontrol altına alarak çocukların sporla tanışmasını ve spora devam etmesini sağlamak, fiziksel, zihinsel, sosyal açıdan daha sağlıklı bir toplum yaratmanın anahtarından biri olabilir. Daha fazla çocuğun spora katılımını sağlamak dolayısıyla da daha fazla sporcu yetiştirmek spor ekonomisini daha verimli bir düzeye taşıyabilir. Cinsiyet algısının kadın sporu üzerindeki olumsuz etkisini kırmak için okul ve okul sporları hayati bir öneme sahiptir. Kız çocuklarına en rahat ulaşılabilen kurum olan okullarımızda, bu konu özelinde hem öğrenciler hem de veliler için eğitimler planlanabilir. Sorumlu kişilere eğitimler verilerek, fiziki koşullar iyileştirilerek okullardaki spor imkanları ve okul sporları geliştirilebilir.

Sonuç olarak gelecekte, araştırma yöntemleri, araştırma desenleri, veri toplama araçları ve çalışma grupları çeşitlendirilmiş, çocukların spora katılımını etkileyen faktörleri araştırmalarının merkezine alan çalışmaların artması spora katılım ve spora devam etme süreçlerini etkileyen faktörlerin belirlenmesine, derinlemesine anlaşılmasına ve bu faktörlerin etkin kullanılmasına katkı sağlayacaktır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma için herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Finansman

Bu araştırma belirli bir kuruluş veya kurum tarafından finanse edilmemiştir.

Yazar Biyografileri ve Katkıları

Sorumlu Yazar: *Fatih Aktaş^{1*} - Yüksek Lisans Öğrencisi Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Trabzon, ORCID No: 0009-0008-1818-8247 - fatih_akt@hotmail.com*

Katkılar: Araştırma konsepti ve tasarımı, veri toplama ve analizi, literatür incelemesi, makale yazımı, şekil ve tabloların hazırlanması, referanslar ve kaynaklar.

Harun Topaloğlu² - Yüksek Lisans Öğrencisi Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Trabzon, ORCID No: 0009-0002-6726-1515 - haruntopaloglu61@hotmail.com

Katkılar: Şekil ve tabloların hazırlanması, referanslar ve kaynaklar

Selma Çavdar³ Dr. Öğr. Üyesi, Trabzon Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Trabzon, Türkiye, ORCID No: 0000-0001-8326-9942 - selmasoyyigit@trabzon.edu.tr

Katkılar: Araştırma konsepti ve tasarımı.

Alıntı/Citation: Aktaş, F., Topaloğlu, H., & Çavdar, S. (2025). Çocukların Spora Katılımını Etkileyen Faktörler: Sistemik Alan Taraması. *InnovatioSports Journal*, 3(1), 26-44.

5. KAYNAKLAR

- Abbasi, I. N. (2014). Socio-cultural barriers to attaining recommended levels of physical activity among females: A review of literature. *Quest*, 66(4), 448–467. <https://doi.org/10.1080/00336297.2014.955118>
- Abrahams, H. M., & Young, D. C. (2024, June 19). *Olympic Games*. Encyclopedia Britannica.
- Akdağ, M. (2022). *Kilis ve Gaziantep illerinde Bocce ve Dart sporu ile uğraşan sporcuların katılım güdüsü ve başarı algılarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Bayburt Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr>
- Aker, H. (2022). Korku filmi izleme nedenlerine ilişkin ampirik çalışmaların sistematik bir analizi. *Ekev Akademi Dergisi*, 26(2), 267–282.
- Akgül, H. A. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin spor yapmalarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi* (Yüksek lisans tezi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr>
- Aycan, A., & Yıldız, K. (2016). 11–14 yaş grubu öğrencilerin spora katılım motivasyonlarının cinsiyetleri açısından incelenmesi. *International Journal of Social Science Research*, 5(2), 1–9.
- Aydoğan, Y., Özyürek, A., & Akduman, G. (2015). Okul öncesi dönem çocuklarının spora ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of Sport Culture and Science*, 3(Special Issue 4), 595–607.
- Başkan, A. H., & Başkan, A. H. (2022). Z kuşağında yer alan öğrencilerin spora yönelik tutumları ve buna etki eden faktörler. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 9(4), 365–386.
- Bissell, K., Baker, K., Pember, S. E., Zhang, X., & Yang, Y. (2018). Changing the face of health education via health interventions: Social ecological perspectives on new media technologies and elementary nutrition education. *Health Communication*, 34(13), 1575–1584. <https://doi.org/10.1080/10410236.2018.1507659>
- Bozkurt, Ş. (2014). *Okul sporlarına katılan öğrencilerin katılım motivasyonu, başarı algısı ve öz yeterliklerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr>
- Can, E. E. (2022). *Ebeveyn ilgisini artırma eğitiminin çocukların spora bağlanma duygularına etkisi* (Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi.
- Cooky, C., Messner, M. A., & Musto, M. (2015). "It's dude time!": A quarter century of excluding women's sports in televised news and highlight shows. *Communication & Sport*, 3(3), 261–287. <https://doi.org/10.1177/2167479515588761>
- Çınar, K. Y., & Kazak, Ö. O. (2020). *Spor Lisesi Beden Eğitimi ve Spor Tarihi*. Ankara: MEB Yayınları.
- Çoknaz, H. (2016). Motor gelişim boyutuyla çocuk ve spor. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 83–61.
- Çon, M. (1995). *Üst düzeyde (elit) spor yapanların spora yönelmelerinde ilk ve ortaöğretim kurumlarının etkisi* (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr>

- Demirezen, İ., Saçlı-Uzunöz, F., & Arslan, Y. (2007). Determination of the reasons why students in primary and elementary schools participate in physical activity: A sample of Nevşehir. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 15(4), 1075–1085. <https://doi.org/10.21547/jss.265491>
- Emniyet, N. (2018). *Türkiye'deki rafting ve akarsu kano slalom sporcularının spora başlama nedenleri ve beklentilerinin belirlenmesi* (Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr>
- Ergin, R., Ermiş, E., Erilli, N. A., & Ağaoğlu, S. A. (2019). 12–14 yaş badminton sporcularının spora katılım motivasyonlarının incelenmesi. *Spormetre*, 17(3), 162–174. <https://doi.org/10.33689/spormetre.518280>
- Erim, A., & Küçük, V. (2023). Çocuklarının spora katılım motivasyonlarının cinsiyet ve spor branşına göre incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 35–48.
- Fasting, K., & Pfister, G. (1999). *Opportunities and barriers for women in sport: Turkey*. Las Vegas: Women of Diversity Productions.
- Filiz, Z. (2010). Üniversite öğrencilerinin sosyalleşmesinde spora katılımın değerlendirilmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 192–203.
- Göktaş, Z. (1994). *Farklı sosyo-ekonomik yapıdaki orta öğretim kurumlarında okuyan öğrencilerin spora katılımına etki eden faktörler* (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr>
- Görgüt, İ. (2012). *11–14 yaş grubu hentbolcuların spora başlama nedenleri ve yaşam doyumlarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr>
- Güven, Ö. (1999). *Türklerde spor kültürü*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı.
- Güven, Ö., & Öncü, E. (2006). Beden eğitimi ve spora katılımında aile faktörü. *Aile ve Toplum Dergisi*, 8(2), 81–90.
- Hopkins, C. S., Hopkins, C., Kanny, S., & Watson, A. (2022). A systematic review of factors associated with sport participation among adolescent females. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(6), 3353. <https://doi.org/10.3390/ijerph19063353>
- İlhan, L., & Gencer, E. (2013). Liselerarası badminton müsabakalarına katılan sporcu-öğrencilerin spora katılım motivasyonlarının belirlenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(1–4), 1–6.
- Kaman, M. B., Gündüz, N., & Gevat, C. (2017). Tenis sporcularının spora katılım motivasyonlarının incelenmesi. *Spormetre*, 15(2), 65–72. https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000309
- Karaç, Y. (2017). *Sporcu eğitim merkezlerindeki atletizm branşı öğrenci-sporcuların başarı algıları ile spora katılım güdülerinin incelenmesi* (Doktora tezi, Hitit Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr>
- Kayıkçı, N. (2006). *7–12 yaş grubu çocukların okul dışı sportif etkinliklerinde ailelerinin destek ve baskıları ile bunun çocuk üzerindeki etkileri (Ankara ili örneği)* (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr>

- Kılıç, M., & Arslan, A. (2018). Parçalanmış aileye mensup lise öğrencilerinin sosyalleşmesinde sporun etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(66), 505–517. <https://doi.org/10.17755/esosder.340831>
- Kitchenham, B. (2004). *Procedures for performing systematic reviews* (Keele University Technical Report TR/SE-0401). Keele University, Software Engineering Group, Department of Computer Science.
- Leff, S. S., & Hoyle, R. H. (1995). Young athletes' perceptions of parental support and pressure. *Journal of Youth and Adolescence*, 24(2), 187–203. <https://doi.org/10.1007/bf01537149>
- Limstrand, T., & Rehrer, N. J. (2008). Young people's use of sports facilities: A Norwegian study on physical activity. *Scandinavian Journal of Public Health*, 36(5), 452–459. <https://doi.org/10.1177/1403494807088455>
- Malm, C., Jakobsson, J., & Isaksson, A. (2019). Physical activity and sports—Real health benefits: A review with insight into the public health of Sweden. *Sports*, 7(5), 127. <https://doi.org/10.3390/sports7050127>
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2013). *Çocuk gelişimi ve eğitimi: Psiko-motor gelişim*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Moliner, O., Salguero, A., Tuero, C., Alvarez, E., & Markuez, S. (2006). Dropout reasons in young Spanish athletes: Relationship to gender, type of sport and level of competition. *Journal of Sport Behavior*, 29(3), 225–235.
- Murphy, M. H., Rowe, D. A., & Woods, C. B. (2016). Impact of physical activity domains on subsequent physical activity in youth: A 5-year longitudinal study. *Journal of Sports Sciences*, 35(3), 262–268. <https://doi.org/10.1080/02640414.2016.1161219>
- Öz, G. (2014). *Kahramanmaraş'ta spora katılımı etkileyen faktörlerin ilköğretim ikinci kademe (ortaokul) öğrencileri boyutunda incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr>
- Özdingç, Ö. (2005). Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin sporun ve spora katılımın sosyalleşmeyle ilişkisi üzerine görüşleri. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 77–84.
- Öztürk-Kuter, F., & Kuter, M. (2012). Beden eğitimi ve spor yoluyla değerler eğitimi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 3(6), 75–94.
- Öztürk, P., & Koca, C. (2017). Sporcu ergen kızların spora katılımının sosyo-ekolojik model ve toplumsal cinsiyet yaklaşımı bağlamında analizi. *Spormetre*, 15(3), 139–148. https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000318
- Pehlivan, Z. (2013). Okullararası spor yarışmalarına katılanların sporu bırakma ve devam etme nedenleri. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 24(3), 209–225.
- Saskatchewan Ministry of Tourism, Parks, Culture and Sport. (2008). *Factors that shape our children's participation in physical activity and sport: Saskatchewan parents' perspective* (s. 11).
- Şen, M. (2018). *Ortaokul ve lise öğrencilerinin spora katılım motivasyonunun incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr>

- Tan, M. (2016). *Çocukların bir spor branşına yönelmesinde, fiziksel, psikolojik ve ekonomik faktörlerin etkilerinin belirlenmesi* (Yüksek lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi.
- Tezel-Şahin, F., & Yüksek-Usta, S. (2016). Okul öncesi dönemde bir uygulama örneği: spor ve spor dalları. *International Journal of Sport Culture and Science*, 4(Special Issue 1), 200–213.
- The Business Research Company. (2024). *Sports global market report 2024*.
- Toprak, P. Y. (2020). *Lisanslı badminton sporcularının, spora başlama nedenlerinin, bazı değişkenler açısından değerlendirilmesi (Kars ili örneği)* (Yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi.
- Tüfekçi, Ş. (2020). *Spora katılım sürecinde okul sporlarının önemini keşfetmek* (Doktora tezi, İnönü Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi.
- Ünlü, İ. T. (2013). *İlköğretim okullarında spor yapan öğrencilere yönelik ailelerin beklentileri, çocuklarda gözlenen davranış değişimleri ve spora katılımın önündeki engellerin araştırılması* (Yüksek lisans tezi, Aksaray Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi.
- Üren, G. (2023). *Ortaöğretim öğrencilerinin spora yönelmelerinde okul, aile, sosyokültürel çevrenin etkisinin incelenmesi ve akademik başarılarının değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi, Yozgat Bozok Üniversitesi). Ulusal Tez Merkezi.
- Yücel, A. S., Kılıç, B., Korkmaz, M., & Göral, K. (2015). Spor yapan çocukların spor tercihleri ve bunu etkileyen bazı faktörlerin incelenmesi. *Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi*, 14(5), 20–54.
- Yüksel, M. (2014). Cinsiyet ve spor. *Tarih Okulu Dergisi*, 7(19), 663–684. <https://doi.org/10.14225/joh581>